

Qəbələdə Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasının III Zirvə toplantısı keçirilmişdir

Qazaxıstan Prezidenti Nursultan Nazarbayevin çıxışı

(Əvvəli 9-cu səhifədə).

Bu məqsədlə Katiblik çərçivəsində turizmin inkişafına dair işçi qrup yaratmağı təklif edirəm.

Üçüncüsü, Türk Şurasının üzvü olan dövlətlər arasında kommunikasiyaların inkişafına diqqət yetirmək lazımdır. Nəqliyyat və kommunikasiyalar bizim iqtisadi qüdrətimizin inkişafının əsası olmalıdır. Təsadüfi deyildir ki, bizim bu görüşümüz həmin mövzuya həsr edilmişdir. 2020-ci ilə qədər Qazaxıstan ərazisindən tranzit daşımaların həcmi iki dəfə, 2050-ci ilə qədər 10 dəfə artırmağı planlaşdırırıq. Gələcəkdə ölkə ərazisi ilə yükdaşımaların həcmi ildə 50 milyon tona çatdırmaq planlaşdırılır. Bunun üçün zəruri işlər aparılır.

2011-ci ildə Rusiya, Çin və Almaniyaya ilə birlikdə Qazaxıstan ərazisindən keçməklə Çindən Almaniya gedən "Çuntsin-Duysburq" konteyner qatarı işə salınmışdır. Bu məsafə dəniz yolu ilə müqayisədə iki dəfə qısa və daha ucuzdur. Gələcəkdə bizim regiondan keçməklə Avropaya Sakit okeanla birləşdirən yeni hava yollarının açılması, dəniz, avtomobil və dəmir yolları tikintisi, boru kəmərləri çəkilməsi planlaşdırılır.

Çin ilə əmtəə dövriyyəsinin həcmi 30 milyard dollara çatır. Çin sərhədində bizim "Şərqi qapıları" - "Xorqos" sərhədyanı əməkdaşlıq mərkəzi fəaliyyət göstərir. Aktau dəniz limanının genişləndirilməsi üzrə layihələr bu sərhəd vasitəsilə reallaşır. Bu layihələr bizim Xəzər regionuna, daha sonra Rusiya və Avropaya çıxmağımıza imkan verən "Qərb qapıları" funksiyasını yerinə yetirir. Beləliklə, ölkələrimiz Qazaxıstan ərazisindən keçməklə Avropaya gedən yollardan istifadə edə biləcəklər. Gələcəkdə Çinin Sa-

rı dəniz sahilindəki Lyanqunqan limanında terminal infrastrukturunu yaradılacaqdır. Türkiyə, Azərbaycan və Qazaxıstanın dəniz limanları arasında əməkdaşlığın inkişafı sayəsində biz Xəzər dənizinin nəqliyyat potensialını artırmaq imkanı əldə etmişik. Bununla əlaqədar biz nəqliyyat və kommunikasiya nazirlərinin birinci görüşünün keçirilməsini dəstəkləyirik. Bildiyimiz kimi, həmin görüş yaxın vaxtlarda olmuşdur və yaxşı qərar gözləyirik.

2015-ci ildə biz Qazaxıstandan keçən 2700 kilometr uzunluğunda "Qərbi Avropa-Qərbi Çin" qitələrarası avtomobil yolu dəhlizinin açılışını planlaşdırırıq. Cari ilin may ayında biz Qazaxıstan-Türkmənistan-Iran dəmir yolunun Qazaxıstan-Türkmənistan hissəsini rəsmən tamamlamışıq. Gələn il İran öz ərazisində işləri tamamlayanda biz Bəndər-Abbas limanına çata biləcəyik. Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun tezliklə istifadəyə

verilməsini gözləyirik. Bundan əvvəl bizim nəqliyyat nazirləri və dövlət başçıları bütün zəruri məsələləri həll etməlidirlər. Müxtəlif məsələlər var, onları aradan qaldırmaq lazımdır. Bu marşrut bizim üçün çox vacibdir. TRASEKA beynəlxalq nəqliyyat dəhlizi çərçivəsində konteyner tipli multimodal nəqliyyat qatarı layihəsi də böyük əhəmiyyət kəsb edir. Bu məqsədlə biz Aktau da yeni liman üçün şərait yaratmalıyıq. Gələcəkdə qarşılıqlı əmtəə dövriyyəsinin artırmaq üçün gömrük sahəsində əlaqələri fəallaşdırmaq lazımdır. Bunun üçün beynəlxalq standart müəyyənləşdirmə tədbirləri istifadə etmək vacibdir.

Dördüncüsü, təhsil, elm və mədəniyyət sahələrində qardaş ölkələr arasında əməkdaşlığı bundan sonra da inkişaf etdirmək lazımdır. Türk dünyasına xas olan tolerantlıq, humanizm, mənəviyyət kimi keyfiyyətləri geniş təbliğ etmək vacibdir.

TÜRKSOY qurumunun, Türk Akademiyasının, Türk Mədəniyyəti və İrsi Fondunun işində fəal iştirak etməliyik. Türk Akademiyası bilik və təcrübə mübadiləsinin təmin edilməsində, türkoloqların birgə hazırlanması, türk irsinin öyrənilməsi üçün böyük imkanlara malikdir. Türk Şurasının Almatıda keçirilmiş birinci zirvə görüşünün qərarına uyğun olaraq "Türk dünyası" adlı illik almanax buraxılır. Yəqin ki, siz onu almısınız. Akademiya tərəfindən hazırlanmış "Türk təbiəti antologiyası" da böyük əhəmiyyətə malikdir. Bu il Türküstan şəhərində "Türk dünyası bu gün: real vəziyyət, inkişaf perspektivləri" adlı birinci beynəlxalq simpozium keçiriləcəkdir. Ümid edirik ki, bu mühüm tədbirdə bütün türkdilli dövlətlərin alimləri fəal iştirak edəcəklər. TÜRKSOY təşkilatı türk xalqlarının mədəniyyətinin və incəsənətinin təbliğində mühüm rol oynayır. Bu il həmin təşkilatın yaradılmasının 20 illiyini qeyd edəcə-

yik.

Buna görə də, əziz dostlar, əziz qardaşlar, biz konkret iş görməliyik, iqtisadi əməkdaşlığı genişləndirməliyik, xalqlarımıza, bütün dünyaya göstərməliyik ki, biz faydalı iş aparırıq.

Əziz həmkarlar, hörmətli qardaşlar, bugünkü görüşdə biz bu təşkilatda sədrliyi qırğız dostlarımızdan Azərbaycana qardaşlarımıza verdik. Bununla əlaqədar, Qırğızıstan Prezidenti Almazbek Atambayevə təşəkkürümüzü bildirir, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevə Şuranın fəaliyyətinin inkişafında uğurlar arzulayırıq. Uğurlar arzulayır və bu işi dəstəkləyirik. Qoy ölkələrimizin birliyi möhkəm, müstəqilliyimiz əbədi olsun. Hamınıza səadət və əmin-amanlıq arzulayıram. Qoy türkdilli dövlətlər əlbir olsunlar.

***

Prezident **İlham ƏLİYEV**: Təşəkkür edirəm. İndi isə söz verilir Qırğızıstan Prezidenti cənab Almazbek Atambayevə.

Qırğızıstan Prezidenti Almazbek Atambayevin çıxışı

—Hörmətli həmkarlar!

Bizim tariximiz ortaqdır və inşallah, gələcəyimiz də ortaq olacaqdır. Nursultan Abişevič Nazarbayev keçən il Bişkekdə dəstəklədiyi bir ideya - dəmir yol ideyası ba-

rədə bu gün də danışdı. Əgər biz həmin ideyanı həyata keçirsək, yaxşı olar. Çünki bu dəmir yolu Mərkəzi Asiyayı, Azərbaycana və Türkiyəni birləşdirir. Əks istiqamətdə götürsək, Türki-

yədən başlanan bu yol Azərbaycan, Qazaxıstan, Qırğızıstan ərazisindən keçərək Çinin Kaşqar əyalətinə qədər davam edir. Orada da çoxlu qazax və qırğız yaşayır. Biz çox böyük iş görmüş

olduq. Onda xalqlarımız arasında əməkdaşlıq daha da güclənərdi. Bu, çox yaxşı ideyadır. Əgər biz bu cür ideyaları, belə layihələri həyata keçirsək, bu bizim birliyimizin güclənməsinə şərait

yaradacaqdır. Əgər biz bu yolları çəksək, xalqlarımız bir-birinə daha yaxın olacaq və gələcəyimiz ortaq olacaqdır.

(Ardı 11-ci səhifədə).